

З. П. Двудіт, Ю. С. Макарова
Національний університет “Львівська політехніка”
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КИТАЄМ: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ

<https://doi.org>

© Двудіт З. П., Макарова Ю. С., 2021

Досліджено проблеми розвитку зовнішньоторговельних відносин між Україною та Китаєм, оскільки КНР займає перше місце за товарооборотом серед інших торговельних партнерів України. Проаналізовано причини інтересу Китаю до України та можливі переваги з цього для нашої країни. Досліджено показники експорту, імпорту, зовнішньоторговельного обороту та зовнішньоторговельного сальдо між країнами. Розраховані показники дали змогу констатувати, що для більшості товарів є позитивне торговельне сальдо, що вказує на перевагу експорту над імпортом. Розраховано показники темпів зростання експорту та імпорту для основних товарних груп. Зроблено висновки про показники динаміки міжнародної торгівлі для: чорних металів, насіння і плоди показники приросту експорту мають найбільші значення, а електричні машини та продукція борошномельної промисловості – найменші. Обґрунтовано необхідність прямих інвестицій для подальшого розвитку у всіх сферах господарювання. Проаналізовано структуру інвестиційної співпраці між Україною та Китаєм та зроблено висновки про кількість прямих інвестицій, як надходять від КНР.

Ключові слова: зовнішня торгівля, експорт, імпорт, інвестиції, зовнішньоторговельне сальдо, темп приросту.

Постановка проблеми

З 2016 р. відносини між Китаєм та Україною почали вертатися на попередній рівень зовнішньоторговельних відносин, про що свідчить нарощення товарообороту. Ключовим етапом відновлення стосунків для України стало засідання Міжурядової комісії України у 2017 р., де була домовленість про залучення китайських інвестицій у розмірі 7 млрд доларів.

Договірна база українсько-китайських відносин складається з 184 документів, базовими серед яких є: угода між Урядом України та Урядом КНР про торговельно-економічну співпрацю від 08.08.1992 р., яка регулює відносини між Україною та Китаєм – встановлено режим найбільшого сприяння щодо стягнення мита на експортні та імпорتنі товари країн; угода між урядом України та урядом КНР про науково-технічну співпрацю; угода між урядом України та урядом КНР про заохочення і взаємний захист інвестицій; договір про дружбу і співпрацю [1]. Але через політичні події в Україні у 2014 р. дещо змінилася ситуація щодо співпраці між нашими країнами. По-перше, відбулося призупинення двосторонніх торговельних відносин на певний період, оскільки за даними 2014–2020 рр., вони майже заморозилися. По-друге, Україна багато імпортує з Китаю, але це не супроводжується збільшення інвестиційної складової, натомість, українські інвестиції до КНР практично відсутні.

Наявність в Україні філій таких великих китайських компаній: COFCO, CNNC, CSEC, China Harbor Engineering Company вказує на зростання інтересу Китаю до України та зміну зовнішньої політики Китаю. Китайська глобальна ініціатива “Один пояс, Один шлях” охоплює орієнтовно 70 країн. Поки Європа є пріоритетом надходження китайських інвестицій. За останні десять років у країні Європи було вкладено понад 272 млрд євро. Тематика співпраці цих країн є дуже широкою: від аграрного господарства до космосу, охоплює енергетику, військову промисловість, будівництво, хімічну та харчову промисловість та торгівлю.

З 2018 р. торговельні відносини активізувалися, проте торговельний баланс з Китаєм є негативним для України. Один із ключових секторів негативного сальдо є аграрний сектор у частині експорту продовольства. У товарній структурі експорту частка товарів з доданою вартістю є незначною. Серед інвестиційної діяльності обсяги прямих інвестицій є незначними, що є негативним фактором для України та не дає можливості розвиватися та створювати, наприклад, нові робочі місця для українських працівників. Зазначимо, що є відмінності в отриманні інвестицій з Китаю. Є певні відмінності між інвестиціями в українські компанії, коли Україна залишається суб'єктом господарювання чи кінцевим бенефіціаром, й випадком коли Україна отримує кошти від китайських суб'єктів господарювання чи китайських бенефіціарів, що інвестують в аграрний сектор.

Актуальність дослідження

Одним із напрямків поживлення торговельних відносин між Україною та Китаєм є активізація участі України у глобальних та регіональних програмах КНР – “Один пояс, один шлях” та “16+1”. Інтеграція з Китаєм у програмі “Один пояс, один шлях” може зменшити обсяги торгівлі та залежність від Росії. Для підтримки цієї програми Китай створив спеціальний фонд Шовковий шлях з капіталом орієнтовно 40 млрд доларів. Україна одна із перших Європейських країн заявила про підтримку китайської ініціативи, але декілька факторів та подій привело до того, що участь України у цьому проекті є лише декларативною. Дані [2] свідчать, що Україна та Китай виходять на новий рівень взаємодії, який передбачає реалізацію проектів на суму близько 7 млрд доларів. Але в документах було вказано, що лише будемо брати участь у розбудові “Один пояс, один шлях”, і ні де не було вказано про участь України в китайській ініціативі як повноправного члена.

Нестача прямих інвестицій може вирішити участь у програмі “16+1” – це такий формат співпраці, який був започаткований у 2011 р. для країн Центрально-Східної Європи, Балтики та Балкан (Албанія, Болгарія, Чорногорія, Чехія, Сербія, Хорватія, Македонія, Угорщина, Боснія, Естонія, Латвія, Словенія, Литва, Словаччина, Польща, Румунія). У 2017 р. Китай створив 10 млрд інвестиційний фонд для інвестування у держави, що входять у об'єднання “16+1”.

Актуальність дослідження додає той факт, що в найближчі 10–15 років в Китаї очікується недостача внутрішніх ресурсів для нарощування продовольчої бази. Китай шукає партнера, який буде джерелом надходження харчової продукції. У цьому контексті український ринок може стати найкращим стратегічним партнером для Китаю.

Формування мети та завдань статті

Метою цієї статті є дослідження торговельних відносин між Україною та Китаєм, зокрема аналізування стану та динаміки показників зовнішньоекономічної діяльності за 2018–2020 рр.; вивчення найперспективніших напрямів торгівлі; розрахунок показників темпів приросту експорту та імпорту; наведення рекомендацій для поліпшення відносин між країнами та можливої участі України у багатосторонніх форматах співпраці з Китаєм.

Аналіз основних досліджень і публікацій

Взаємовідносини між Україною та Китаєм досліджували багато як українських, так і зарубіжних вчених. Серед них С. Герасимчук, Ю. Пойта [2], В. Клименко [3], Т. Голуб [4], І. Фурсенко [5], О. Яценко [6], Л. Власенко [7], Ю. Макогон [8], Т. Осташко [9], В. Лойко, Ю. Рамський [10], Л. Інін, В. Захарін, В. Волосюк [11], Я. Глушенко, В. Сторчак [12], Н. Скоробогатова, С. Корольова [13], А. Гончарук, С. Гобова, В. Кіктенко, О. Коваль, С. Кошовий [14], Чжан Хун [15].

Виклад основного матеріалу

За результатами 2020 р., серед усіх торговельних партнерів України Китай посідає перше місце за товарообігом. Найбільше товарів до України експортував саме Китай – 8,3 млрд доларів, друге місце посідає Німеччина – 5,1 млрд доларів. Найбільше експортували з України до того ж Китаю, де експорт становив 7,1 млрд доларів, друге місце належить Польщі – 3,3 млрд доларів. Загалом товарообіг України з Китаєм у 2020 р. становив 103,4 млрд доларів, що на 7 млрд доларів менше ніж за 2019 р.

У експорті та імпорті виділився великий сектор – агропродукція. Товарообіг за цим сектором за перше півріччя 2020 р. становив 2,7 млрд доларів. Експорт – 2,4 млрд доларів, де основними експортними позиціями були кукурудза, соняшниковий штор і соняшникова олія.

Але якщо проаналізувати торговельно-економічну співпрацю між Україною та Китаєм у період з 2014 до 2020 рр., то можна зробити висновок, що знизилися обсяги торговельної співпраці та зменшилися інвестиції. З метою подальшого вивчення торговельної співпраці між Україною та Китаєм використано офіційні дані з сайту Trade map [16], що у систематизованому вигляді представлено у табл. 1, яка є вхідною таблицею для табл. 2. За даними табл. 1 можна зробити висновок про товари, які найбільше експортують та імпортують до Китаю та проаналізувати за допомогою табл. 2, на чому потрібно зробити акцент у торгівлі з КНР.

Таблиця 1

Основні зовнішньоекономічні показники для топ-10 видів товарів, які найбільше експортують та імпортують з/до Китаю

Види товарів	Експорт, млн дол. США			Імпорт, млн дол. США			Зовнішньоторговельне сальдо, млн дол. США		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Руди, шлак і зола	652	1177	2503	4	2,2	1,7	648	1175	2501
Злаки	552	858	1854	4,8	7,1	19	547	851	1835
Жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення	426	741	1113	0,5	1,2	0,9	425	739	1112
Залишки і відходи харчової промисловості; готові корми для тварин	142	274	488	22	21	23	119	252	464
Чорні метали	5,3	102	608	262	219	189	-257	-116	418
Деревина та вироби з неї; деревне вугілля	85	106	125	19	15	16	65	91	109
Електричні машини і устаткування та їх частини; звукозаписувальна та звуковідтворювальна апаратура	22	20	10	2212	3181	2217	-2189	-3160	-2207
Насіння і плоди; інше насіння, плоди і зерно	0,2	12	25	6,9	6,9	7,1	-6,7	5,5	18
Молоко та молочні продукти; яйця птахів; мед натуральний; харчові продукти тваринного походження	16	26	17	0,02	0,02	0,05	16	26	17
Продукція борошномельно-круп'яної промисловості; солод; крохмалі; інулін; пшенична клейковина	18	13	8,1	0,02	0,81	0,53	18	13	8,1
Сума	2200	3590	7107	7608	9203	8357	-611	-120	4278

Більшість товарів має позитивне торговельне сальдо, що вказує на перевагу експорту над імпортом, що є позитивним моментом для України, але є і такі товари, що мають негативне сальдо. Зокрема для чорних металів, де за 2018 і 2019 рр. значення цього показника було від'ємним, але темп зростання був понад 100 %, що вказує на нарощення експорту Україною та 2020 р. вказує на перевагу експорту над імпортом. Електричні машини та устаткування, де показник за всі три досліджувані роки має негативне значення, і якщо у 2019 р. темп приросту порівняно з 2018 р. мав позитивне значення, що вказує на нарощення експорту, то темп приросту за 2020 р. щодо 2019 р. мав негативне значення, що вказує на погіршення значень майже всіх показників.

З метою ідентифікації експортного потенціалу України на ринку Китаю за допомогою офіційних даних [17], ідентифіковано товари, на які потрібно робити акцент при експорті для більшого прибутку, використовуючи експортний потенціал та які вже використали свій експортний потенціал, що подано на рис. 1.

Рис. 1. Експортний потенціал України на ринку Китаю [17]

З рис. 1 видно, що максимально свій потенціал використала кукурудза (100 %), близько до максимального значення мають тільки товари харчової промисловості та товар із мінімальною доданою вартістю, що не повністю задовольняє інтереси України.

Щоб оцінити міжнародну торгівлю між двома країнами скористаємося системою показників [18]:

- 1) показники обсягів міжнародної (зовнішньої) торгівлі – експорт; імпорт; зовнішньоторговельний оборот;
- 2) показники структури міжнародної (зовнішньої) торгівлі – питома вага окремих видів послуг у загальному обсязі експорту / імпорту підприємства (товарна структура);
- 3) показники динаміки міжнародної торгівлі – темпи приросту експорту / імпорту / зовнішньоторговельного обороту (ЗТО);
- 4) показники результатів міжнародної торгівлі – зовнішньоторговельне сальдо (сальдо торговельного балансу).

Розраховані показники динаміки міжнародної торгівлі представлено у табл. 2, де за 2018–2020 рр. визначено основні товари, частка яких була найбільша у зовнішньоекономічній торгівлі між Україною та Китаєм.

**Розраховані показники міжнародної торгівлі
між Україною та Китаєм за топ-10 товарами**

Види товарів	Зовнішньоторговельний оборот (ЗТО), тис. дол. США			Темп приросту експорту 2019, %	Темп приросту експорту 2020, %	Темп приросту імпорту 2019, %	Темп приросту імпорту 2020, %
	2018	2019	2020				
Руди, шлак і зола	656624	1179664	2505058	80,42	112,60	-44,78	-20,83
Злаки	557066	865796	1874527	55,48	116,01	47,85	175,87
Жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення	426631	742566	1114216	73,98	50,17	127,86	-22,98
Залишки і відходи харчової промисловості; готові корми для тварин	164914	296036	512007	92,53	78,05	-2,87	8,96
Чорні метали	267756	321993	797916	1820,36	491,05	-16,5	-13,38
Деревина та вироби з неї; деревне вугілля	104336	121629	142190	25,26	18,05	-21,94	8,72
Електричні машини і устаткування та їх частини; звукозаписувальна та звуковідтворювальна апаратура	2235849	3201615	2227223	-10,8	-50,63	43,75	-30,3
Насіння і плоди; інше насіння, плоди і зерно	7112	19470	32570	6098,51	103,58	0,56	1,87
Молоко та молочні продукти; яйця птахів; мед натуральний; харчові продукти тваринного походження	16733	26798	17481	60,15779	-34,78	0	150
Продукція борошномельно-круп'яної промисловості; солод; крохмалі; інулін; пшенична клейковина	18637	13315	8224	-28,98	-38,25	3950	-34,56

Якщо аналізувати показники зовнішньоторговельного обороту за три роки, то їх значення зростало, відтак це вказує на покращення розвитку торговельних відносин між Україною та Китаєм. Така ситуація прослідковується за більшістю з 10 досліджуваних товарів, але є й негативні дані – суттєво зменшилося значення показників для електричних машин і устаткування (темپ приросту ЗТО становив 30 % за 2020 р.); молоко та молочні продукти мають негативне значення темпу приросту ЗТО за 2020 р. та найгірші значення має продукція борошномельної промисловості, де показник мав від'ємне значення впродовж 2019 та 2020 рр.

Важливим показником для України є темп приросту експорту. Найбільше його значення за 2019 р. становило для чорних металів та насіння і плоди, відповідно 1820 % та 6098 %, а за 2020 р. – 491 % та 103 % відповідно. Найменше значення продемонстрували такі товари: електричні машини та устаткування та продукцію борошномельної промисловості, де показник за останні роки характеризувався негативним значенням.

Щодо інвестиційної співпраці, то воно не цілком відповідає потребам України. Китай продемонстрував готовність інвестувати у наступні сфери в межах “Один пояс, один шлях”: аграрний та енергетичний сектор, інфраструктурні проекти, експортно-орієнтовані переробні підприємства, енергетика та підприємства машинобудування.

Одним із прикладів співпраці України з Китаєм – контракт між ПАТ “Державно продовольчо-зернова корпорація України” та Китайською національною корпорацією машинної індустрії та генеральних підрядів підписаного у 2013 р., загальна вартість якого становить 3 млрд доларів та є найбільшим проектом Китаю в Україні. Також прикладом китайських інвестицій може служити співпраці китайської CNBM і Active Solar. Китайська компанія стала власником десяти найбільших сонячних станцій в Україні загальною потужністю 267 МВт [19]. Що стосується логістичної сфери, то у 2016 р. китайська корпорація COFCO Agri відкрила у Миколаївському порту перевантажувальний комплекс зернових та олійних культур. Інвестиційний проект становить 75 млн доларів. Китайська компанія CNBM – одна із найбільших інвесторів в екологічну енергетику України. Володіє декількома потужними сонячними електростанціями в Одеській та Миколаївських областях. Сукупні інвестиції становлять 1 млрд доларів. Офіс Xinwei Group (одна із провідних телекомунікаційних компаній Китаю) відкрито у 2014 р. та вже встановлено 150 базових станцій, які покрили зв'язком Київ та територію від Харкова до Маріуполя. Є практика створення спільного підприємства компанією Beijing Skyrizon Aviation Industry Investment Co Ltd та українською “Мотор Січ”, яке заявило про можливість ліцензійного виробництва вертолітних двигунів та двигунів для літаків загального призначення.

Наявна також низка невеликих капіталовкладень в економіку України. Найбільша спотова товарна біржа КНР Bohai Commodity Exchange Co. Ltd. (BOCE) у 2017 р. придбала у Фонді держмайна України контрольний пакет акцій Українського банку реконструкції та розвитку, що перебував у власності держави, за стартовою ціною 82,8 млн грн. [2].

Отже, китайська сторона за свою довгу співпрацю з Україною мала лише поодинокі випадки інтересу робити прямі інвестиції. Тобто наявна модель китайських інвестицій не може бути вигідна Україні, оскільки вона не сприяє розвитку внутрішнього виробництва, створенню робочих місць та виробництва національною продукції з великою доданою вартістю. Будь-яка країна буде розвиватися тільки за наявності прямих інвестицій, а не кредитів на придбання продукції країни кредитора.

Китай має потужний план розбудови своєї залізничної інфраструктури до 2035 р., один із проектів містить побудову трьох залізничних доріг через територію України. Китай досить активно інвестує у інфраструктуру, адже розуміє, що це пряма перевага для експортного потенціалу. Для України розвиток логістичних напрямків дуже важливе питання, тут відіграє роль не тільки залізниця, а й річковий та морські види транспорту, автомагістралі, будівництво автобанів. Якщо Китай реалізовуватиме заплановане таким чином, що українські компанії стануть власниками інвестицій – це найкращий варіант для України.

Висновки

На основі проведеного дослідження та вивчення літературних джерел за обраною тематикою виокремлено такі висновки щодо перспектив зовнішньоторговельних відносин між КНР та Україною:

1) доцільно детально досліджувати напрямки розвитку інтересів Китаю з метою коригування експортної політики України для поживлення співпраці, оскільки Китай входить у топ-5 торговельних партнерів України;

2) щодо українсько-китайських торговельних відносин, то особливого значення мають перспективи розвитку такі товарні групи: вже позитивні у зовнішньоторговельному сальдо (кукурудза, соя, ячмінь, молочні продукти, мед), негативні у зовнішньоторговельному сальдо (м'ясо птиці, свинина, фрукти, овочі) та продукти які не потребують спеціальних державних дозволів (соняшникова олія та широкий спектр продовольчих товарів). Доцільним є розвиток двосторонніх відносин у напрямках, які взаємовигідні для обох країн. Найвигіднішим для України є розвиток напрямку експорту товарів з найвищою доданою вартістю, які на цей момент мають негативне зовнішньоторговельне сальдо, що свідчить про перевагу імпорту над експортом;

3) для більшості товарів має місце позитивне торговельне сальдо. Для чорних металів, насіння і плоди показники приросту експорту мають найбільші значення, для електричних машин та продукції борошномельної промисловості – найменші, тому потрібно робити акцент на стабілізацію експорту товарних груп, де показник приросту експорту збільшився. Для збільшення прибутку від зовнішньоторговельної співпраці між Україною та Китаєм, під час експорту звертати окрему увагу на товари, які мають негативне сальдо та приріст експорту, такі товари мають важливе значення, оскільки згідно з даними з табл. 2, вони мають найбільший експортний потенціал;

4) Україні потрібно проявити колосальні зусилля для того, щоб увійти у ініціативу “Один пояс, Один шлях” як його учасник: оскільки наша країна є лише наглядцем. Потрібно також більше проявити ініціативу та заявити про бажання долучитися до проекту “16+1”. У цьому разі не так важливо мати статус учасниці, достатньо буде мати статус наглядача та надавати підтримку проектам на міжнародній арені, оскільки це допоможе бути в курсі основних напрямків розвитку подій на міжнародній арені.

Перспективи подальших досліджень

Перспективи подальших досліджень за тематикою можуть, зокрема, полягати у наведенні рекомендацій щодо основних напрямків розвитку зовнішньоторговельних відносин між Україною та Китаєм у сфері послуг.

Список використаних джерел

1. Закон України. Про ратифікацію Договору про дружбу і співробітництво між Україною і Китайською Народною Республікою URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T141271.html
2. Сергій Герасимчук. Юрій Пойта. (2018) Україна – Китай після 2014: нова сторінка у відносинах. Можливості і перспективи, перешкоди і ризики URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/14704.pdf>
3. І.В. Клименко. Аналітична записка. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1359/>
4. Віталій Хворостяний (2020) Китай – потужний бізнес-партнер чи загроза для України. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/791-kitay--potujnij-biznes-partner-chi-zagroza-dlya-ukrayini>
5. Фурсенко І. В. (2020) Розвиток українсько-китайської співпраці: загрози й можливості. URL: <https://agropolit.com/blog/408-rozvitok-ukrayinsko-kitayskogo-spivrobotnitstva-zagrozi-i-mozhlyvosti>
6. Яценко О. М. (2019) Торговельно-економічне співробітництво України та Китаю: можливості та загрози URL: <https://sinologist.com.ua/yatsenko-o-m-torgovelnno-ekonomichne-spivrobotnytstvo-ukrayiny-ta-kytayu-mozhlyvosti-ta-zagrozy/>
7. Власенко Л. В. (2017) Домінантні тенденції розвитку українсько-китайської торгівлі. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_22/1/6.pdf
8. Макогон Ю. В. (2019) Співробітництво України та Китаю на сучасному етапі. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/181695>
9. Осташко Тамара Олексіївна (2018) Особливості торговельної політики Китаю і перспективи експорту України до КНР. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/download/29/18/>
10. В. В. Лойко, А. Ю. Рамський (2018) Економічне співробітництво між Україною і Китаєм: реалії та перспективи. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/3.pdf
11. Лі Інін, С. В. Захарін, М. В. Волосюк (2018) Перспективи зростання торгово-економічного співробітництва КНР та України в контексті реалізації ініціативи “Один пояс — Один шлях”. URL http://www.economy.in.ua/pdf/5_2018/5.pdf

12. Глущенко Я. І., Сторчак В. М. (2018) Аналіз зовнішньоторговельних відносин України і Китайської Народної Республіки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/9.pdf
13. Скоробогатова Н.Є., Корольова С.Г. (2019) Науково-технічне співробітництво України та Китаю в контексті індустрії 4.0. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/29_2019_ukr/8.pdf
14. Гончарук А. З., Гобова Є. В., Кіктенко В. О., Коваль О. А., Кошовий С. А. (2016) Аудит Зовнішньої Політики: Україна-Китай. URL: <https://sinologist.com.ua/audit-zovnishnoyi-politiki-ukrayina-kitaj/>
15. Чжан Хун (2017) Ініціатива “Один Пояс – Один Шлях”: Ризики співпраці між Китаєм та Україною та протидія їм. URL: <https://sinologist.com.ua/chzhan-hun-initsiatyva-odyn-poyas-odyn-shlyah-ryzyky-spivrobitnytstva-mizh-kytayem-ta-ukrayinoyu-ta-protydiya-yim/>
16. Trade map (2021) URL: https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=5%7c804%7c%7c156%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c3%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1
17. Експортний потенціал (2021) URL: <https://exportpotential.intracen.org/en/products/tree-map?exporter=804&fromMarker=i&toMarker=j&market=156&whatMarker=k>
18. Воловик І. А., Стеценко О. М. Доцільність використання зовнішньоекономічних індикаторів для прогнозування валютних курсів. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1499>
19. Павло Калашник (2021). У 2020 р. Китай був головним торговельним партнером України – митна служба. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-kytay-ukrayina/31043704.html>

References

1. Zakon Ukrainy. Pro ratyfikatsiiu Dohovoru pro druzhbu i spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu i Kytaiskoiu Narodnoiu Respublikoiu [Law of Ukraine. On the ratification of the Treaty of Friendship and Cooperation between Ukraine and the People's Republic of China]. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T141271.html
2. Serhii Herasymchuk, Yurii Poita. (2018) Ukraina – Kytai pislia 2014: nova storinka u vidnosynakh. Mozhlyvosti i perspektyvy, pereshkody i ryzyky [Ukraine – China after 2014: a new page in relations. Opportunities and prospects, obstacles and risks]. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/14704.pdf>
3. Klymenko I. V.. Analychna zapyska. [Analytical note]. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/1359/>
4. Vitalii Khvorostiany (2020). Kytai – potuzhnyi biznes-partner chy zahroza dlia Ukrainy. [China - a powerful business partner or threat to Ukraine]. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/791-kitay--potujnyi-biznes-partner-chi-zagroza-dlya-ukrayini>
5. Fursenko I. V. (2020). Rozvytok ukraïnsko-kytaiskoi spivpratsi: zahrozy y mozhlyvosti. [Development of Ukrainian-Chinese cooperation: threats and opportunities]. URL: <https://agropolit.com/blog/408-rozvitok-ukrayinsko-kitayskogo-spivrobitnytstva-zagrozi-i-mojlivosti>
6. Iatsenko O. M. (2019). Torhovelno-ekonomichne spivrobitnytstvo Ukrainy ta Kytaiu: mozhlyvosti ta zahrozy [Trade and economic cooperation between Ukraine and China: opportunities and threats]. Retrieved from: <https://sinologist.com.ua/yatsenko-o-m-torgovelno-ekonomichne-spivrobitnytstvo-ukrayiny-ta-kytayu-mozhlyvosti-ta-zagrozy/>
7. Vlasenko L. V. (2017). Dominantni tendentsii rozvytku ukraïnsko-kytaiskoi torhivli. [Dominant trends in the development of Ukrainian-Chinese trade]. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_22/1/6.pdf
8. Makohon Yu. V. (2019). Spivrobitnytstvo Ukrainy ta Kytaiu na suchasnomu etapi. [Cooperation between Ukraine and China at the present stage]. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/181695>
9. Ostashko Tamara Oleksiivna (2018) Osoblyvosti torhovelnoi polityky Kytaiu i perspektyvy eksportu Ukrainy do KNR. [Features of China's trade policy and prospects for Ukraine's exports to China]. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/download/29/18/>
10. Loiko V. V., Ramskyi A. Yu. (2018) Ekonomichne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu i Kytaiem: realii ta perspektyvy. [Economic cooperation between Ukraine and China: realities and prospects]. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/3.pdf
11. Li Inin, Zakharin S. V., Volosiuk M. V. (2018). Perspektyvy zrostantia torhovo-ekonomichnoho spivrobitnytstva KNR ta Ukrainy v konteksti realizatsii initsiatyvy “Odyn poias — Odyn shliakh”. [Prospects for growth of trade and economic cooperation between China and Ukraine in the context of the initiative “One Belt – One Way”]. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2018/5.pdf
12. Hlushchenko Ya. I., Storchak V. M. (2018). Analiz zovnishnotorhovelnikh vidnosyn Ukrainy i Kytaiskoi Narodnoi Respubliki. [Analysis of foreign trade relations between Ukraine and the People's Republic of China]. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/9.pdf

13. Skorobohatova N. Ie., Korolova S. H. (2019). Naukovo-tekhniche spivrobitnytstvo Ukrainy ta Kytaiu v konteksti industrii 4.0. [Scientific and technical cooperation between Ukraine and China in the context of Industry 4.0]. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/29_2019_ukr/8.pdf
14. Honcharuk A. Z., Hobova Ye. V., Kiktenko V. O., Koval O. A., Koshovyi S. A. (2016). Audyt Zovnishnoi Polityky: Ukraina-Kytai. [Audit of Foreign Policy: Ukraine-China]. URL: <https://sinologist.com.ua/audit-zovnishnoyi-politiki-ukrayina-kitaj/>
15. Chzhan Khun (2017). Initsiatyva “Odyn Poias, Odyn Shliakh”: Ryzkyky spivrobitnytstva mizh Kytaiem ta Ukrainoiu ta protydiia yim. [One Belt – One Road Initiative: Risks of cooperation between China and Ukraine and counteraction to them]. URL: <https://sinologist.com.ua/chzhan-hun-initsiatyva-odyn-poyas-odyn-shlyah-ryzyky-spivrobitnytstva-mizh-kytayem-ta-ukrayinoyu-ta-protydiya-yim/>
16. Trade map (2021). [Trade map]. URL: https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx?nvpm=5%7c804%7c%7c156%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c3%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1
17. Eksportnyi potentsial (2021). [Export potential]. URL: <https://exportpotential.intracen.org/en/products/tree-map?exporter=804&fromMarker=i&toMarker=j&market=156&whatMarker=k>
18. Volovyk I. A., Stetsenko O. M.. Dotsilnist vykorystannia zovnishnoekonomichnykh indyikatoriv dlia prohnozuvannia valiutnykh kursiv. [The feasibility of using foreign economic indicators to forecast exchange rates]. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1499>
19. Pavlo Kalashnyk (2021) U 2020 r. Kytai buv holovnym torhovelnym partnerom Ukrainy – mytna sluzhba. [2020 – China was the main trade partner of Ukraine - the customs service]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-kytay-ukrayina/31043704.html>

Z. P. Dvulit, Yu. S. Makarova
Lviv Polytechnic National University

FOREIGN TRADE RELATIONS BETWEEN UKRAINE AND CHINA: MAIN DIRECTIONS OF DEVELOPMENT

© Dvulit Z. P., Makarova Yu. S.

The article is devoted to the problems of developing foreign trade relations between Ukraine and China, as China ranks first in terms of trade among other trade partners of Ukraine. The article analyzes the reasons for China's interest in Ukraine and possible benefits for our country. The countries' export, import, foreign trade turnover, and foreign trade balance indicators are studied. The calculated indicators allowed us to state a positive trade balance for most goods, which indicates the advantage of exports over imports. The growth rates of exports and imports for the main product groups are calculated. It is concluded that the dynamics of international trade for ferrous metals, seeds, and fruits export growth rates are the highest, and electric machines and flour products - the lowest. The necessity of direct investments for further development in all spheres of the economy is substantiated. The structure of investment cooperation between Ukraine and China is analyzed, and conclusions are made about the number of direct investments coming from China. Based on the research and study of literature sources on the selected topic, the following conclusions were drawn on the prospects of foreign trade relations between China and Ukraine: it is advisable to study in detail the development of China's interests to adjust Ukraine's export policy to revive cooperation partners of Ukraine; as for the Ukrainian-Chinese trade relations, the following product groups have particular prospects for development: already positive in the foreign trade balance (corn, soybeans, barley, dairy products, honey), negative in the foreign trade balance (poultry, pork, fruits, vegetables)) and products that do not require special state permits (sunflower oil and a wide range of food products). It is expedient to develop bilateral relations in mutually beneficial areas for both countries; there is a positive trade balance for most goods. For ferrous metals, seeds, and fruits, the export growth rates are the highest. For electric machines and flour products – the lowest, we need to emphasize the stabilization of exports of commodity groups, where export growth has increased. Ukraine needs to make tremendous efforts to join the “One Belt, One Road” initiative as a participant: because our country is only a watchdog. Also, you need to show more initiative and declare your desire to join the project “16 + 1”.

Keywords: foreign trade, export, import, investments, foreign trade balance, growth rate.